

OPIS MODUŁU ZAJĘĆ/PRZEDMIOTU (SYLABUS)

I. Informacje ogólne

1. Nazwa modułu zajęć/przedmiotu:
Podstawy psychologii dla nauczycieli W cz.1
2. Kod przedmiotu
PPs_1W
3. Rodzaj modułu zajęć/przedmiotu – obowiązkowy
4. Kierunek studiów:
5. Poziom kształcenia – I stopień
6. Profil kształcenia – Ogólnoakademicki
7. Rok studiów: I
8. Rodzaje zajęć i liczba godzin: 30 h wykład
9. Liczba punktów ECTS – 2
10. Autorzy sylabusu: prof. UAM dr hab. Błażej Smykowski; basmyk@amu.edu.pl, dr Joanna Matejczuk; joamat@amu.edu.pl
Wykładowca: zgodnie z obsadą uzgodnioną z OKPKN
11. Język wykładowy – polski
12. Moduł zajęć / przedmiotu prowadzony zdalnie - **nie**

II. Informacje szczegółowe

1. Cele modułu zajęć/przedmiotu

Główną ideą zajęć jest przygotowanie, zbudowanie funkcjonalnego rusztowania, do samodzielnego krytycznego i twórczego myślenia o zastosowaniach psychologii w praktyce szkolnej. Korzystając z klasycznych i współczesnych teorii, modeli, wyników badań, przykładów praktycznych chcemy uwrażliwić studentów na wielość i różnorodność uwarunkowań procesu uczenia się i wychowania. Konstrukcja wykładów będzie wspierała rozwój myślenia krytycznego, w tym gotowości do wykorzystania ogólnej wiedzy naukowej w procesie dokonywania obserwacji, wnioskowania, interpretacji, oceny oraz komunikowania się z innymi podczas rozwiązywania złożonych problemów, szczególnie dotyczących zjawisk szkolnych. Psychologia może dostarczyć narzędzi do różnicowania myślenia krytycznego (ważnego, wytrwałego, refleksyjnego, opartego na wnikliwych obserwacjach i precyzyjnych definicjach) i zdroworozsądkowego/potocznego (często stronniczego, nasyconego stereotypami, uprzedzeniami, nadinterpretacjami, nieuprawnionymi uogólnieniami i innymi błędami myślenia). W tym względzie, dzięki poszerzeniu wiedzy z obszaru psychologii możemy rozwijać postawę refleksyjnego praktyka, gotowego do wieloaspektowego analizowania zjawisk związanych z funkcjonowaniem człowieka w sytuacjach społecznych, szczególnie w sytuacji szkolnej.

Cele szczegółowe:

- Poszerzenie wiedzy o funkcjonowaniu człowieka w ramach wybranych koncepcji psychologicznych
- Rozwinięcie samodzielnego, twórczego i krytycznego myślenia na temat uwarunkowań i konsekwencji zachowania człowieka w różnych sytuacjach społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji szkolnej
- Zwiększenie gotowości do praktycznego wykorzystania wiedzy psychologicznej w codziennej pracy nauczyciela
- Wykształcenie umiejętności rozpoznawania i analizy czynników ryzyka oraz czynników sprzyjających w procesie rozwoju, uczenia się i wychowania
- Uwrażliwienie na wielość i różnorodność uwarunkowań procesu rozwoju, uczenia się i wychowania
- Poszerzenie świadomości na temat roli nauczyciela w rozwoju dzieci, młodzieży i funkcjonowaniu szkoły jako organizacji
- Zwiększenie wrażliwości etycznej i postaw prospołecznych w procesie identyfikacji z rolą zawodową nauczyciela

W części drugiej zajęcia poświęcone są zrozumieniu funkcji wieku szkolnego w cyklu życia i rozwoju człowieka. Na plan pierwszy wybija się tu jego funkcja socjalizacyjna. W tym okresie dziecko powinno przywiązać się do własnej społeczności i jej kultury. Powinno opanować podstawową wiedzę i nauczyć się stosować ją w konwencjonalny sposób. W sensie psychologicznym oznacza to podporządkowanie własnego zachowania i własnych procesów psychicznych obowiązującym w społeczności wzorom funkcjonowania.

W procesie formowania tożsamości faza ta odpowiedzialna jest przede wszystkim za międzypokoleniową ciągłość doświadczeń. Kluczowe w tym procesie znaczenie ma rozpoznawanie tzw. niezmienników

(stałości zarówno dotyczących rzeczywistości fizycznej jak i społecznej) to znaczy wzorów, reguł i zasad oraz pojęć naukowych z zakresu zróżnicowanych działów nauki.

Kluczowe mechanizmy temu służące to: 1. identyfikacja rozumiana jako identyfikowanie czegoś i identyfikowanie się z kimś, 2. uczenie się pod kierunkiem. Ich poprawne i łączne działanie prowadzi w tym wieku do opanowania przez dziecko roli ucznia. Kompetencja ta pozwala mu radzić sobie z sytuacjami zadaniowymi poprzez poszukiwanie nauczycieli i uczenie się od nich.

2. Wymagania wstępne w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych: brak

CZĘŚĆ 1

3. Efekty uczenia się (EU) dla modułu i odniesienie do efektów uczenia się (EU) przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela

Symbol EU dla przedmiotu	Po zakończeniu modułu i potwierdzeniu osiągnięcia EU student /ka	Odniesienie do szczegółowych efektów uczenia się określonych w standardach kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela*	Odniesienie do ogólnych efektów uczenia się określonych w standardach kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela*
PPs_1W_01	Zna i rozumie podstawowe pojęcia w psychologii służące wyjaśnianiu przebiegu procesów intelektualnych, emocjonalno-wolitionalnych, komunikacyjnych, uczenia się, cele, zadania i metody psychologii oraz możliwości wykorzystania psychologii w szkole	B.1.W.1	1.1.1. 1.1.2.
PPs_1W_02	Zna i rozumie normy rozwojowe dotyczące aspektu fizycznego (wzrost, motoryka, seksualność), psychicznego (poznanie, emocje, wola), społecznego (moralność), uwarunkowania różnic indywidualnych w zakresie inteligencji, temperamentu, osobowości i stylu poznawczego, zaburzenia prawidłowego rozwoju (dysharmonie, zaburzenia zachowania, stany psychiczne) charakterystyczne dla poszczególnych okresów w rozwoju: dzieciństwie, adolescencji i wczesnej dorosłości	B.1.W.1. B.1.W.2	1.1.2. 1.2.1.
PPs_1W_03	Potrafi obserwować zachowania społeczne i ich uwarunkowania, analizować i interpretować sytuacje i zdarzenia w praktyce szkolnej w oparciu o wiedzę psychologiczną,	B.1.U.2.	1.1.2. 1.2.1. 1.2.11.
PPs_1W_04	Potrafi obserwować procesy rozwojowe uczniów	B.1.U.2.	1.1.2. 1.1.3. 1.2.6.
PPs_1W_05	Jest gotowy do wykorzystania zdobytej wiedzy psychologicznej do analizy zdarzeń pedagogicznych, krytycznego myślenia o funkcjonowania człowieka w sytuacji szkolnej	B.1.K.2.	1.1.2. 1.1.3. 1.2.1. 1.2.13.
PPs_1W_06	Jest gotowy do autorefleksji nad własnym rozwojem zawodowy oraz refleksji na temat roli nauczyciela w procesie nauczania i wychowania uczniów	B.1.K.1.	1.1.2. 1.1.3. 1.2.1. 1.2.11. 1.2.18. 1.3.1.

*Załącznik do Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 r.

4. Treści programowe zapewniające uzyskanie efektów uczenia się (EU) z odniesieniem do odpowiadających efektów uczenia się (EU) dla zajęć/przedmiotu

Treści programowe dla zajęć/przedmiotu:	Symbol/symbole EU dla przedmiotu
Podstawowe pojęcia psychologii. Cele i zadania psychologii, możliwości wykorzystania psychologii w szkole. Myślenie krytyczne w pracy nauczyciela.	PPs_1W_01 PPs_1W_03 PPs_1W_05 PPs_1W_06
Struktura i funkcje podstawowych procesów psychicznych. Procesy poznawcze, spostrzeganie, odbiór i przetwarzanie informacji, mowa i język, myślenie i rozumowanie, uczenie się i pamięć, uwaga, emocje i motywacje w procesach regulacji zachowania	PPs_1W_01 PPs_1W_03
Psychologiczne koncepcje człowieka a interpretacja zachowań ucznia i sytuacji w szkole. Kontekst psychologiczny projektowania procesów edukacyjnych. Psychologiczne podstawy pracy nauczyciela	PPs_1W_01 PPs_1W_03 PPs_1W_04 PPs_1W_05 PPs_1W_06
Teorie integralnego rozwoju ucznia. Biologiczne i społeczne czynniki rozwoju. Rozwój wybranych funkcji psychicznych. Rozwój a wychowanie.	PPs_1W_02 PPs_1W_05
Rozwój psychiczny człowieka w cyklu życia oraz zadania rozwojowe stojące przed uczniem i nauczycielem w kolejnych okresach rozwojowych.	PPs_1W_02 PPs_1W_04
Zachowania społeczne i ich uwarunkowania a interpretacja funkcjonowania podmiotów w sytuacji szkolnej.	PPs_1W_03 PPs_1W_05

CZEŚĆ 2

3. Efekty uczenia się (EU) dla modułu i odniesienie do efektów uczenia się (EU) przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela

Symbol EU dla przedmiotu	Po zakończeniu modułu i potwierdzeniu osiągnięcia EU student /ka:	Odniesienie do szczegółowych efektów uczenia się określonych w standardach kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela*	Odniesienie do ogólnych efektów uczenia się określonych w standardach kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela*
PPs_1W_07	Zna i rozumie mechanizm psychicznej adaptacji dziecka w wieku szkolnym, identyfikuje charakterystyczny dla wieku rodzaj motywacji, mechanizm funkcjonowania osobowości, poznawczego ustosunkowywania się, komunikowania się, uczenia się i różnice indywidualne w tym zakresie oraz możliwe zaburzenia	B.1.W.2	1.1.2. 1.1.6. 1.3.18.
PPs_1W_08	Rozumie centralne znaczenie w rozwoju dziecka w wieku szkolnym uczenia się pod kierunkiem, uwagi dowolnej, moralności konwencjonalnej, współpracy	B.1.W.2. B.1.W.4.	1.1.2. 1.1.6.

	rówieńniczej, przyczyny nieprawidłowości w przebiegu procesu ich rozwoju oraz późniejsze rozwojowo skutki wynikające z tych nieprawidłowości		
PPs_1W_09	Potrafi rozpoznać symptomy prawidłowego i nieprawidłowego przebiegu procesu rozwoju dziecka w wieku szkolnym w obszarze rozwoju osobowości, funkcji intelektualnych, funkcji społeczno-emocjonalnych, wolicjonalnych, moralności, komunikacji i współpracy.	B.1.W.2.	1.1.2. 1.2.1. 1.3.1.
PPs_1W_10	Potrafi dostosować sytuację nauczania przedmiotu do możliwości uczenia się dziecka w wieku szkolnym	B.1.U.1. B.1.U.5.	1.1.6. 1.1.7. 1.2.1 1.2.3. 1.2.4. 1.2.5. 1.2.6. 1.2.11. 1.2.8. 1.2.13. 1.2.14. 1.3.4.
PPs_1W_11	Jest gotów do wspierania dziecka w wieku szkolnym w zakresie uczenia się przedmiotowej wiedzy, nabywania umiejętności i kształtowania nastawień	B.1.K.2. B.1.U.5. B.1.U.6.	1.1.3. 1.2.8. 1.2.11. 1.3.2. 1.3.3. 1.3.7.
PPs_1W_12	Jest gotów do interweniowania w momencie rozpoznania sytuacji zagrażającej rozwojowi dziecka	B.1.K.2.	1.1.3. 1.3.2. 1.3.3. 1.3.7.

*Załącznik do Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 r.

4. Treści programowe zapewniające uzyskanie efektów uczenia się (EU) z odniesieniem do odpowiednich efektów uczenia się (EU) dla zajęć/przedmiotu

Treści programowe dla zajęć/przedmiotu:	Symbol/symbole EU dla przedmiotu
Proces funkcjonalnej i dysfunkcjonalnej adaptacji do środowiska; sytuacja psychologiczna; dynamika sytuacji psychologicznej (okresy: kryzysu strukturalnego, okresu stabilnego, kryzysu funkcjonalnego).	PPs_1W_07 PPs_1W_12
Dynamika środowisk społecznych w rozwoju; środowiska socjalizujące, prymitywizujące, zaburzające; zróżnicowane przedmiotowe środowisk rozwoju.	PPs_1W_07 PPs_1W_09 PPs_1W_10 PPs_1W_12
Dynamika i struktura wieku rozwojowego dziecka w wieku szkolnym (kryzys 7 rż, nauczanie początkowe; nauczanie przedmiotowe; kryzys 13 rż); kryzys funkcjonalny poczucie niższości <i>versus</i> poczucie produktywności; rola mechanizmu kompensacji i zasobów społecznych.	PPs_1W_07 PPs_1W_08 PPs_1W_09
Kierowanie sytuacją szkolną; fizyczne i społeczne aspekty sytuacji szkolnej; środowisko szkolne jako źródło zadań (zjawisko frustracji) i środków pomocniczych (wiedza, umiejętności, postawy).	PPs_1W_09 PPs_1W_10 PPs_1W_11
Samokontrola i samoopanowanie (identyfikacja i uczenie się od innych); umiejętność rozpoznawania konwencji w wieku szkolnym; proces opanowywanie wzoru funkcjonowania (samokontroli zachowania i procesów psychicznych) zgodnie z konwencjami; dynamika i struktura funkcji psychicznych (funkcje intelektualne i wolicjonalno-emocjonalne).	PPs_1W_08 PPs_1W_09 PPs_1W_11
Niezmienniki funkcjonalne; zasady i reguły konstytutywne i konstytuowane; pojęcia spontaniczne i naukowe.	PPs_1W_07 PPs_1W_07 PPs_1W_11

5. Zalecana literatura:

CZĘŚĆ I

- Aronson, E. (2006). *Psychologia społeczna. Serce i umysł*, s. 125-167. (rozdział: Poznanie społeczne. W jaki sposób myślimy o świecie społecznym)
- Brzezińska, A. (2003). Dzieci z układu ryzyka. W: A. Brzezińska, S. Jabłoński, M. Marchow (red.), *Ukryte piętno. Zagrożenia rozwoju w okresie dzieciństwa* (s. 11-37). Poznań: Wydawnictwo Fundacji Humaniora.
- Brzezińska, A. (2004). *Spółeczna psychologia rozwoju*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar, s: 19-25, 41-67, 71-97
- Ledzińska, M., Czerwińska, E. (2011). *Psychologia nauczania. Ujęcie poznawcze*. Warszawa Wydawnictwo Naukowe PWN. S. 347-352 (r. Poznać siebie, zrozumieć innych: uniwersalne cele kształcenia.)
- Tavris, C., Wade, C. (1999). *Psychologia. Podejścia oraz koncepcje*. Poznań: Zysk i S-ka, s. 25-35
- Zimbardo, P., Gerrig, R. (2012). *Psychologia i życie*. Warszawa: Wydawnictwo PWN, s. 3-8, 13-23.

CZĘŚĆ II

- Appelt, K. (2005). *Wiek szkolny. Jak rozpoznać potencjał dziecka*. W: A. Brzezińska (red.). *Portrety psychologiczne człowieka. Praktyczna psychologia rozwojowa*. (259-301). Gdańsk: GWP.
- Smykowski, B. (2012). *Wiek szkolny*. W: B. Smykowski. *Psychologia kryzysów w kulturowym rozwoju dzieci i młodzieży*. (165-172). Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM.
- Smykowski, B. (2019). *Wiek szkolny a poczucie stałości i przewidywalności*. W: A. Brzezińska (red.). *Kompetencje emocjonalne i społeczne dzieci w wieku wczesnoszkolnym*. Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM.
- Wiliński, P. (2005). *Wiek szkolny. Jak rozpoznać ryzyko i jak pomagać*. W: A. Brzezińska (red.). *Portrety psychologiczne człowieka. Praktyczna psychologia rozwojowa*. (303-343). Gdańsk: GWP.

4. Informacja o tym, gdzie można zapoznać się z materiałami do zajęć, instrukcjami do laboratorium, itp.: system USOS

III. Informacje dodatkowe

1. Metody i formy prowadzenia zajęć umożliwiające osiągnięcie założonych EU (proszę wskazać z proponowanych metod właściwe dla opisywanych zajęć lub/i zaproponować inne)

Metody i formy prowadzenia zajęć	
Wykład z prezentacją multimedialną wybranych zagadnień	✓
Wykład konwersatoryjny	✓
Wykład problemowy	✓
Dyskusja	✓
Praca z tekstem	
Metoda analizy przypadków	✓
Uczenie problemowe (Problem-based learning)	✓
Gra dydaktyczna/symulacyjna	
Rozwiązywanie zadań (np.: obliczeniowych, artystycznych, praktycznych)	
Metoda ćwiczeniowa	
Metoda laboratoryjna	
Metoda badawcza (dociekania naukowego)	
Metoda warsztatowa	
Metoda projektu	
Pokaz i obserwacja	
Demonstracje dźwiękowe i/lub video	✓

Metody aktywizujące (np.: „burza mózgów”, technika analizy SWOT, technika drzewka decyzyjnego, metoda „kuli śniegowej”, konstruowanie „map myśli”)	
Praca w grupach	
e-learning	

2. Sposoby oceniania stopnia osiągnięcia EU (proszę wskazać z proponowanych sposobów właściwe dla danego EU lub/i zaproponować inne)

Sposoby oceniania	Symbole EU dla modułu zajęć/przedmiotu											
	PPs_1W_01	PPs_1W_02	PPs_1W_03	PPs_1W_04	PPs_1W_05	PPs_1W_06	PPs_1W_07	PPs_1W_08	PPs_1W_09	PPs_1W_10	PPs_1W_11	PPs_1W_12
Egzamin pisemny	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Egzamin ustny												
Egzamin z „otwartą książką”												
Kolokwium pisemne - problemowe												
Kolokwium ustne												
Test												
Projekt												
Esej												
Raport												
Prezentacja multimedialna												
Egzamin praktyczny (obserwacja wykonawstwa)												
Portfolio												
Inne (jakie?) -												
Aktywna obecność podczas zajęć												

3. Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Forma aktywności		Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny zajęć (wg planu studiów) z nauczycielem		30
Praca własna studenta*	Przygotowanie do zajęć	
	Czytanie wskazanej literatury	10
	Przygotowanie pracy pisemnej, raportu, prezentacji, demonstracji, itp.	
	Przygotowanie projektu	
	Przygotowanie pracy semestralnej	
	Przygotowanie do egzaminu / zaliczenia	15
	e-learning – zapoznanie się z treściami prezentacji	
SUMA GODZIN		55
LICZBA PUNKTÓW ECTS DLA PRZEDMIOTU		2

4. Warunki zaliczenia:

Obecność na 80% zajęć

Egzamin zaliczony w wyniku uzyskania 51% łącznej sumy możliwych do uzyskania punktów

Kryteria oceniania wg skali stosowanej w UAM:

bardzo dobry (bdb; 5,0)

dobry plus (+db; 4,5)

dobry (db; 4,0)

dostateczny plus (+dst; 3,5)

dostateczny (dst; 3,0)

niedostateczny (ndst; 2,0)